

2. Бойчук Н.В. Переклад як засіб міжкультурної комунікації / Бойчук Н.В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://philology.knu.ua/library/zagal/Movni_i_konceptualni_2013_43_1/140147.pdf

3. Методичні рекомендації по організації самостійної роботи студентів до курсу «Проблеми міжкультурної комунікації та перекладу» / Т. Ю. Введенська – видавництво Нац. гірн. ун-ту– Д.: ДВНЗ «НГУ», 2014. – 54 с.

4. Буркало Н.І. Соціально-психологічні аспекти міжкультурної комунікації / Буркало Н.І. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/11_NPE_2013/Psihologia/12_134480.doc.htm

5. Шумський О. Л. Професійна комунікація правоохоронців у контексті міжкультурної взаємодії / Шумський О. Л. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [file:// Vnadsps_2013_2_18.pdf](file://Vnadsps_2013_2_18.pdf)

6. Вовчанська Л. С. Комунікативна міжкультурна взаємодія працівників правоохоронних органів / Вовчанська Л. С. // Наукові записки Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2014. – № 23. – С. 37-38.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-280-0-41>

Шаркова С. Ф.

*кандидат психологічних наук, доцент,
докторант, Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України*

ПРО ШЛЯХИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОГО ДОСВІДУ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО НАВЧАННЯ

Якщо орієнтуватися на вимоги розвинутих країн до підготовки бакалаврів наук, у якості завдання першого етапу навчання у вищій школі постає створення широкої загальноосвітньої та загальнонаукової бази для подальшого набуття професійних знань [1; 3]. Певним чином рідна та іноземна мови можуть вивчатися з позицій мовної картини світу, що сприятиме розвитку аналітичного мислення, активізації творчого потенціалу студентів, об'єктивізації практичного досвіду світопізнання, відображеному у мові. У представленому матеріалі ми надаємо деякі приклади вправ, які сприятимуть розвитку картин світу та інтеграції пізнавального досвіду студентів.

У ході занять із іноземної мови ми, для прикладу, звертаємо увагу на образне зображення слів у східних мовах. Так, студентам за допомогою певних підказок пропонується вгадати, що означають намальовані китайські ієрогліфи. У деяких випадках малюнки можна доповнити японськими ієрогліфами, які, головним чином, базуються на китайських знаках, проте іноді являють собою певну варіацію.

山 – гора; 河 川 – річка; 火 災 – вогонь;
雨 – дощ; 傘 – парасолька.

Відомо, що кожному суспільству притаманні певні звукові знаки, види писемності. Серед різновиду людських мов також існує жести́ва мова. Протягом обговорення наголошується, що напрями мовного розвитку та характер змін у мові визначаються історичними змінами в житті суспільства та конкретними особливостями структури мови. Слід нагадати, що існує зв'язок між історією суспільства та розповсюдженням мови. Студенти групи можуть запитати один одного, яка культура та мова їх цікавить. Яка мова, на їх погляд, буде популярною через 100 років? В якості домашнього завдання можна запропонувати знайти цікаву інформацію про історію розвитку рідної та іноземних мов, які вивчають студенти.

Серед інших вправ, які рекомендовано виконувати зокрема у рамках опрацювання граматичної теми *Passive Voice* (пасивний стан), є дослідження видатних винаходів країн світу (у нашому випадку, ми аналізували англomовні країни). Спочатку викладач надає перелік різноманітних винаходів, які студентам необхідно розподілити між країнами, що є, так би мовити, «батьківщиною» даних інноваційних ідей. Надалі студентів розподіляють на дві групи, в яких вони аналізують таблиці з поданою інформацією (за принципом «*information gap*») про популярні та зроблені або у Великобританії, або у США винаходи в таких сферах, як техніка, одяг, спорт, їжа, напої тощо. Про відсутню у своїй таблиці інформацію вони дізнаються в ході обговорення зі студентами з іншої групи та занотовують її.

У якості домашнього завдання студентам пропонується знайти інформацію, пов'язану з цікавими винаходами своєї країни, та заповнити таблицю за вищезгаданими категоріями. Якщо студенти бажають, вони можуть підготувати презентації про країни, які їх цікавлять.

Для привнесення розважального характеру викладачі можуть оголосити про змагання за звання найосвіченішого та найчемнішого туристу світу. Для цього необхідно заздалегідь підготувати цікаві питання до вікторини про різні країни та культури світу. Запропоновані питання можуть бути спрямованими як на виявлення загальних знань та уявлень студента, так і на знання саме цікавих фактів про культуру

іноземної держави. Питання можуть бути як відкритими, так і містити варіанти відповідей. На зразок: (1) У якій із країн найбільша кількість так званих відкритих офісів та прозорих приміщень навіть для керівництва? (Серед запропонованих варіантів відповідей: Португалія, США, Японія. В усіх наведених нами пунктах останній варіант є правильним).

(2) У якій із країн найважче зробити кар'єру від молодшого спеціаліста до керівника компанії (Німеччина, США, Франція). (3) У якій із країн письмова кореспонденція є важливим аспектом ділового життя? (Японія, Франція, Німеччина). (4) Для якої з країн небов'язковим є виконання рішень, прийнятих під час засідань (США, Бельгія, Італія).

Із поданням більш змістовного аналізу відповідей можна звернути увагу на яскраво виражений колективізм у японській культурі, в контексті якого передбачається працівників усіх рівнів тримати в курсі деталей процесу.

Стосовно наступного запитання можна зазначити, що за результатами соціальних досліджень виявилось, що у великих компаніях Франції 75% керівних посад формується за принципом родинних зв'язків, на відміну від 25% у Німеччині та 10% у США.

Взагалі організації компаній доволі різняться у зарубіжних країнах, як це демонструється студентам на основі спеціально підготовлених текстів. На відміну від прагматичного підходу німців, італійці акцентують увагу на оцінках настрою та думок колективу.

Інший блок завдань може містити твердження, з якими студенти погоджуються або ні. Викладач може надати картки з реченнями, які студенти розподілять за принципом «Правильно» / «Неправильно». Наприклад:

- У місті Женева (Швейцарія) забороняється стригти газон у неділю.
- У Великобританії не можна повертатися спиною до статуї королеви.
- У містах Англії забороняється сигналити з 11 вечора до 7 ранку.
- В Мексиці не можна засмагати по суботах.
- У Греції не дозволяється керувати мотоциклом без шолому.
- В Італії заборонені розлучення.

Приклади даних тверджень були віднайдені нами в матеріалах «Written and Unwritten Rules Around the World» [4]. Кожне друге з наведених тверджень є помилковим. Опрацювання даних речень особливо корисно проводити під час вивчення модальних дієслів. За кожно вірну надану відповідь студент заробляє бали і, таким чином,

визначається переможець у групі. Студентам у парах можна запропонувати скласти свій перелік офіційних та неофіційних правил як своєї держави, так і різних країн світу, і надати своїм одногрупникам у якості тесту.

Найрізноманітніші ідеї для створення даного типу вправ можна віднайти у великій кількості публікацій. Додатковий час можна присвятити презентаціям студентів про історію своєї країни, цікаві факти, наукові досягнення, архітектурні пам'ятки тощо. З метою кращої організації матеріалу можна скласти перелік запитань, як це подається в розроблених комунікативних вправах у підручниках для вчителів [5, с. 210].

- Розкажіть про фільм, відзнятий у Вашій країні / Вашому місті.
- Розкажіть про продукцію, яка виготовляється у Вашому регіоні.
- Які великі змагання вигравали спортсмени або команди з Вашої країни?
- Вкажіть назви диких тварин або рослин, характерних тільки для Вашої країни.
- Який відомий вигаданий герой був винайдений Вашими співвітчизниками?
- Яка цікава книжка / музична композиція була створена представником Вашої країни та стала популярною в усьому світі?
- Які місця світу були відкриті або досліджувались представниками Вашої країни?

В ході виконання зазначених вправ важливо пам'ятати, що пізнання не є пасивним процесом, воно завжди поєднане з перетворенням пізаного. Низкою вчених наголошується важливість організації навчання іноземної мови у такий спосіб, що сприяє задоволенню потреби суб'єкта навчання в інтелектуальній розвивальній діяльності під час пізнання світу [1; 2; 5]. При цьому студентів слід спонукати до використання багатоманітних стратегій пізнання, тобто варіативних засобів з'ясування змісту явищ, які вони спостерігають у навколишньому світі, що передбачає задіяння різноманітних процесів переробки інформації. Головне пам'ятати, що процес пізнання не може розглядатись як сукупність когнітивних процесів без урахування афективної складової та поза контекстом розвитку мотиваційної сфери.

Список використаних джерел:

1. Заярна І.М. Формування когнітивних структур особистості як проблема психології навчання: монографія / Е.Н. Носенко, І.М. Заярна. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2002. – 204 с.

2. Максименко С.Д., Заброцький М. М. Технологія спілкування (Комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування) / С.Д. Максименко, М. М. Заброцький– К.: Главник, 2005. – 112 с.
3. Branche J., Mullennix J., Cohn E. R. Diversity across the curriculum: A guide for faculty in higher education / Branche J., Mullennix J., Cohn E. R. – Boston: Anker. – 2007. – 133 p.
4. Lloyd A., Preier A. Business Communication Games. Photocopiable games and activities for students of English for Business/ Lloyd A., Preier A.– Oxford University Press. – 1996. – 128p.
5. Oxenden C., Latham-Koenig C., Seligson P. New English File. Pre-Intermediate. Teacher's Book / Oxenden C., Latham-Koenig C., Seligson P.// Oxford University Press. – 2007. – 240 p.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-280-0-42>

Шатілова Н. О.

*кандидат філологічних наук, доцент,
асистент кафедри сучасної української мови,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*

ЕТНОГРАФІЧНІ РЕАЛІЇ ЯК МАРКЕР НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО КОЛОРИТУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Мова, як відомо, відображає національно-культурну своєрідність народу, специфіку його менталітету, звичаїв, традицій, побуту. Розгляд мовних явищ з опертям на суміжні галузі знань (культурологію, етнографію, психологію тощо) розширили дослідницьке поле сучасних лінгвістичних студій, утворюючи актуальність наукового опису культурної самобутності народу, відбитої в його національно-мовній картині світу (Ф. Бацевич, Н. Бойко, Н. Гуйванюк, Н. Данилюк, Л. Дяченко, С. Єрмоленко, В. Жайворонок, В. Кононенко, Т. Космеда, М. Кочерган, Л. Лисиченко, А. Мойсієнко, В. Русанівський, Н. Руснак та ін). Учені розглядають мову як своєрідний код, спосіб відображення ментальності, носій етнокультурної інформації.

Пріоритетним напрямком сучасної лінгвістики є дослідження лексичних одиниць в об'єктиві проблем номінації, семантики і з огляду на носія мови – етнос. Лексику з національно-культурним компонентом значення науковці номінують по-різному: *національно специфічна*,